

El gest a Catalunya de Joan Amades

GUIA DIDÀCTICA

Etapla: Educació Primària (6 a 12 anys)

INTRODUCCIÓ

Aquesta guia proposa activitats per treballar el patrimoni gestual català recollit per Joan Amades. Les activitats pretenen fomentar la pràctica de la comunicació no verbal, el respecte pel patrimoni immaterial i la competència d'expressió oral i corporal i, en alguns casos, la psicomotricitat.

Malgrat que aquesta guia és destinada a l'etapa de Primària hem de tenir en compte la diversitat d'edats de l'alumnat per la qual cosa requerirà, com és lògic, una adaptació d'aquetes propostes.

Així mateix caldrà penar en les adaptacions específiques que calguin, però no dubtem que la varietat gestual del llibre permetrà fer-ho sense problemes i de manera transversal.

Per a les edats més petites podem incorporar una sèrie de gestualitats de jocs infantils de l'època —cadireta, cel, infern...— que d'alguna manera es poden recuperar i que Joan Amades va afegir al seu treball sobre el gest. Aquests gestos que us hem esmentat tenen fotografies que els il·lustren però en teniu molts d'altres que només compten amb la descripció, sense il·lustració.

Les descripcions de gestos no fotografiats també poden ajudar a ampliar el joc gestual en funció del criteri del professorat.

Sobre la recuperació de jocs antics recomanem el llibre que va publicar amb el nom d'*Auca dels jocs de la mainada* (1947) i que podeu trobar en línia en aquest enllaç:

<https://mdc.csuc.cat/digital/collection/joanamades/id/692>

A la pàgina web compteu amb les fotografies que hi ha en el llibre perquè les pugueu utilitzar, per finalitats pedagògiques, a discreció, per preparar-vos el material que desitgeu més enllà de les nostres propostes.

Competències clau: comunicació lingüística, consciència i expressió culturals, aprendre a aprendre, competència personal i social, valorar el patrimoni immaterial.

Activitat 1. Bingo de gestos d'Amades

Objectius específics: reconèixer i comprendre el significat de gestos recollits per Joan Amades; ampliar vocabulari gestual.

Temps: 30–40 minuts

Materials: cartrons de bingo amb nou, dotze... retícules amb el nom d'una quantitat indeterminada de gestos —a criteri dels professors—, retoladors, imatges de suport.

Procediment:

- 1) Es reparteix un cartró per a cada alumne/a.
- 2) Mostra o representa gestos del llibre (p. ex. «abraçar», «bufar», «arronsar espatlles», «aixecar el dit», «alegria», «amençar», «amistat», «ballar», «botifarra»...).
- 3) Quan identifiquen el gest, marquen la casella.
- 4) Quan algú faci línia o bingo, ha d'explicar en veu alta què significa cada gest marcat i en quin context s'usa.

Variants: mode cooperatiu (equips comparteixen un cartró); mode avançat (han d'interpretar el gest sense paraules abans de marcar).

Activitat 2. Diccionari il·lustrat de gestos

Objectius específics: relacionar gest i significat; sintetitzar en definicions breus a partir del text de Joan Amades.

Temps: 2 sessions de 45'.

Materials: fitxa model (Annex), llibre d'Amades, llapis de colors.

Procediment:

- 1) En grups de 3, trieu 6–8 gestos del llibre.
- 2) Copieu-ne el nom i el significat tal com els descriu Joan Amades (amb paraules pròpies si cal).
- 3) Dibuixeu o enganxeu la fotografia del gest.
- 4) Compileu totes les fitxes en un mural o llibret de classe.

Avaluació: rúbrica simple (comprensió del significat, correcció de la definició, claredat del dibuix/foto).

Activitat 3. Mímica catalana: conversa muda

Objectius específics: expressar idees només amb gest; millorar l'escolta visual i el respecte del torn.

Temps: 30 minuts.

Materials: targetes de gest (Annex) i espai lliure.

Procediment:

1) Per parelles, cada alumne rep tres targetes de gestos de Joan Amades, com per exemple:

«atenció», «assentir», «comiat», «consciència (mà al pit)»...

2) Han de mantenir una mini-conversa de 1–2 minuts usant només aquests gestos i moviments.

3) La resta de companys interpreten què s'han comunicat.

4) Rotació de parelles i targetes.

Variants:

- Afegeix una «paraula prohibida» (no poden pronunciar-la) per forçar l'ús del gest; cronometrar les escenes.
- Els gestos no se'ls dona sinó que són ells els que els han de triar.

Activitat 4. Reporters del gest (investigació a casa)

Objectius específics: connectar el patrimoni gestual amb la memòria familiar; desenvolupar preguntes i registre d'informació.

Temps: Deures + 30' posada en comú.

Materials: qüestionari guia (Annex).

Procediment:

- 1) Porta a casa un qüestionari sobre gestos (quins recorden, quan s'usaven, si encara els fan) que s'haurà de confeccionar a l'aula per tal d'involucrar l'alumnat en aquesta tasca.
- 2) Recull una o dues fotografies domèstiques on es vegi algun gest similar.
- 3) A l'aula, comparteix i compara amb les definicions d'Amades.

Annex. Fitxes i plantilles

A. Cartró d'exemple per al Bingo

Abraçar	Bufar	Arronsar espatlles
Aixecar el dit	Alegria	Amenaçar
Amistat	Ballar	Botifarra

B. Fitxa de diccionari de gestos (x4 per pàgina)

GEST	SIGNIFICAT

C. Targetes de gestos per a mímica (retallables)

Abraçar	Bufar	Arronsar espatlles	Aixecar el dit
Alegria	Amençar	Amistat	Ballar
Comiat	Atenció	Assentir	Consciència (mà al pit)